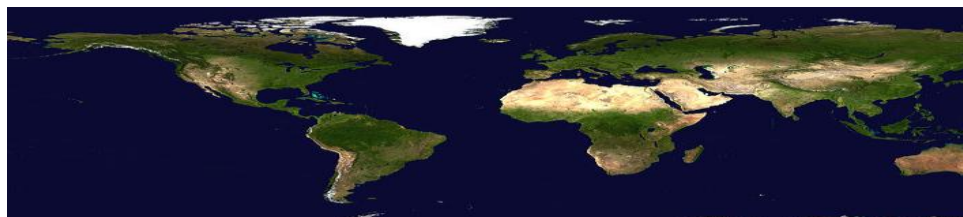

Εισαγωγή στο Συγκριτικό Δίκαιο

Μάθημα 10^ο :Αμερικανικό Δίκαιο II- Οι θεσμοί II
Αν. Καθηγήτρια: Χριστίνα Δεληγιάννη-Δημητράκου
Νομική Σχολή

Foto: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Land_shallow_topo_2048.jpg

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Αμερικανικό Δίκαιο II- Οι θεσμοί II

ΔΙΚΑΙΟ ΗΠΑ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ-ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΞΟΥΣΙΩΝ

- Η εφετειακή δικαιοδοσία Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου επεκτείνεται τόσο σε αποφάσεις που προέρχονται από τα ομοσπονδιακά κατώτερα δικαστήρια όσο και από τα ανώτατα πολιτειακά δικαστήρια και διακρίνεται σε *υποχρεωτική και προαιρετική*.
- *Η προαιρετική δικαιοδοσία ΑΟΔ: για την άσκησή της αρκούν 4 από τους 9 ψήφους*

ΔΙΚΑΙΟ ΗΠΑ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ-ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΞΟΥΣΙΩΝ

- Η υποχρεωτική δικαιοδοσία ΑΟΔ: καλύπτει κάτω από το 10% των υποθέσεων και περιλαμβάνει υποθέσεις
- (α) ομοσπονδιακοί νόμοι κηρύσσονται αντισυνταγματικοί,
- β) πολιτειακά δικαστήρια απορρίπτουν ενστάσεις αντισυνταγματικότητας κατά πολιτειακών νόμων,
- γ) ομοσπονδιακά δικαστήρια αποφαινόνται ότι πολιτειακός νόμος παραβιάζει ομοσπονδιακό σύνταγμα ή ομοσπονδιακό δίκαιο

ΑΟΔ και ομοσπονδιακά δικαστήρια

- Οι περισσότερες υποθέσεις δεν περνούν από προφορική διαδικασία και δεν καταλήγουν σε αιτιολογημένη απόφαση. Το 70% των υποχρεωτικών υποθέσεων και το 50% των προαιρετικών περατώνονται με σύντομο τρόπο. Το ΑΟΔ ασχολείται με 70-80 υποθέσεις περίπου το χρόνο. Η δικαιοδοσία του ΑΟΔ δεν είναι αποκλειστική. Μπορούν να δοθούν με νόμο δικαιοδοτικές εξουσίες στα κατώτερα ομοσπονδιακά και στα πολιτειακά δικαστήρια. Το ΑΟΔ έχει την τελευταία λέξη μέσα στον κύκλο της δικαιοδοσίας του

ΑΟΔ και ομοσπονδιακά δικαστήρια

- Το ΑΟΔ δεν εκδίδει συμβουλευτικές αποφάσεις (advisory opinions).
- Δηλαδή δεν απαντά σε υποθετικές ερωτήσεις έξω από τα πλαίσια μιας αντιδικίας.
- Το δικαίωμα της ατομικής προσφυγής είναι αναγνωρισμένο.
- Οι διάδικοι όμως θα πρέπει να έχουν έννομο συμφέρον. (Η actio popularis) δεν γίνεται δεκτή.

ΑΟΔ και ομοσπονδιακά δικαστήρια

- ❖ Σεβόμενο την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών το ΑΟΔ αυτοπεριορίζεται μέσω της θεωρίας της justiciability η οποία εξαιρεί από τη δικαστική εξουσία θέματα που το Σύνταγμα φαίνεται να αναθέτει σε μια άλλη ισότιμη ομοσπονδιακή εξουσία-νομοθετική ή εκτελεστική- και τα οποία όχι μόνο είναι πολυσύνθετα, αλλά συνίστανται στην άσκηση διακριτικής εξουσίας χωρίς συγκεκριμένα κριτήρια έτσι ώστε να μη μπορεί να ασκηθεί αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος

Ειδικά δικαστήρια

- ❖ Στο δικαστηριακό σύστημα των ΗΠΑ δεν υπάρχουν πολλά ειδικά δικαστήρια σε ομοσπονδιακό ή πολιτειακό επίπεδο. Τα μόνα ειδικά ομοσπονδιακά δικαστήρια είναι :
 - ✓ το δικαστήριο Κρατικών Αποζημιώσεων (Court of Claims),
 - ✓ το Φορολογικό Δικαστήριο και
 - ✓ το Δικαστήριο Διεθνούς Εμπορίου. Οι εφέσεις κατά των αποφάσεων των εν λόγω δικαστηρίων εκδικάζονται από τα τακτικά δικαστήρια.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου

- Το πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί με την απαρίθμηση των θεματικών που ανήκουν στη νομοθετική εξουσία της Ομοσπονδίας γιατί **το αμερικανικό δίκαιο είναι κατεξοχήν νομολογιακό δίκαιο που βασίζεται στα δικαστικά προηγούμενα** . Οι νόμοι γίνονται αντιληπτοί ως συμπλήρωμα ή διορθώσεις ενός σώματος κανόνων που προϋπάρχει και συνιστά το κοινό δίκαιο (common law).
- Το ερώτημα λοιπόν που τίθεται είναι αν αυτό το κοινό δίκαιο γίνεται αντιληπτό σε ομοσπονδιακό ή πολιτειακό επίπεδο.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: η νομοθετική αρμοδιότητα των πολιτειών

- Η δέκατη προσθήκη του αμερικανικού συντάγματος έθεσε τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίο οι εξουσίες που δεν παραχωρούνται ρητά στην ομοσπονδία ανήκουν στις πολιτείες.
- Οι πολιτείες όμως έχουν επιπλέον μια υπολειμματική νομοθετική αρμοδιότητα στα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της ομοσπονδίας . Το μόνο που τους απαγορεύεται είναι να υιοθετούν στα θέματα αυτά ρυθμίσεις που έρχονται σε αντίθεση με το ομοσπονδιακό δίκαιο. Αυτές μπορούν όμως να εξειδικεύσουν το ομοσπονδιακό δίκαιο και να συμπληρώσουν τα κενά του

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: το πρόβλημα του common law

- Το πρόβλημα του Common Law δεν δημιουργείται μόνον από το γεγονός ότι οι πολιτείες έχουν μια υπολειμματική αρμοδιότητα να νομοθετούν σε θέματα που ανήκουν στην ομοσπονδία. Δημιουργείται επίσης και από το γεγονός ότι αναγνωρίστηκε παράλληλα στους πολιτειακούς δικαστές η εξουσία να δημιουργούν κανόνες δικαίου

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: Το πρόβλημα του common law

- ❖ Ένας δεύτερος λόγος που καθιστά πολύπλοκη τη σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου είναι ο τρόπος με τον οποίο έχει οργανωθεί η αμερικανική δικαστική εξουσία. Το ότι δηλαδή η αρμοδιότητα των πολιτειακών και των ομοσπονδιακών δικαστηρίων δεν συμπίπτει με τις αρμοδιότητες των ομοσπονδιακών και πολιτειακών νομοθετικών σωμάτων

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: Το πρόβλημα του common law

- ❖ Πιο συγκεκριμένα, από τη μια μεριά τα ομοσπονδιακά δικαστήρια μπορούν να εκδικάσουν υποθέσεις που διέπονται από το πολιτειακό δίκαιο γιατί έχουν αρμοδιότητα να επιλύουν διενέξεις στις οποίες εμπλέκονται πολίτες από διαφορετικές πολιτείες.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου

- ✓ Από την άλλη μεριά τα πολιτειακά δικαστήρια μπορούν να εκδικάσουν υποθέσεις που διέπονται από το ομοσπονδιακό δίκαιο εφόσον βέβαια δεν πρόκειται για υποθέσεις που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των ομοσπονδιακών δικαστηρίων και κανείς από τους διαδίκους δεν έχει ζητήσει τη μεταφορά τους σε ομοσπονδιακό δικαστήριο.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου

- ✓ Όμως, στα δύο αυτά στοιχεία δυσκολίας προστίθεται και ένα τρίτο που έχει να κάνει με την *ψυχολογία*. Το γεγονός δηλαδή ότι ανεξάρτητα από τη σημασία των Πολιτειών, ο μέσος αμερικανός πολίτης αισθάνεται πιο έντονα ότι ανήκει σε μια ομοσπονδία. Ότι είναι πολίτης των ΗΠΑ και όχι μόνο της Πολιτείας στην οποία διαμένει

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: η ανυπαρξία common law

- Η Judiciary Act 1789 προβλέπει ότι τα ομοσπονδιακά δικαστήρια, που έχουν να αντιμετωπίσουν υποθέσεις οι οποίες δεν διέπονται από το ομοσπονδιακό δίκαιο, οφείλουν να εφαρμόζουν σε αυτές τους **πολιτειακούς νόμους** (the laws) που υποδεικνύουν ως εφαρμοστέους οι κανόνες συγκρούσεως που ισχύουν στην Πολιτεία στην οποία αυτά έχουν την έδρα τους.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: η ανυπαρξία common law

- ...Αμφιβολίες δημιούργησε ωστόσο ο όρος «πολιτειακοί νόμοι» (the laws) που χρησιμοποιεί ο Judiciary Act 1789. Το ερώτημα που τέθηκε ήταν αν ο όρος αυτός περιλαμβάνει και τη νομολογία της συγκεκριμένης πολιτείας ή αν οι ομοσπονδιακοί δικαστές μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα *ομοσπονδιακό κοινό δίκαιο*.....

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: η ανυπαρξία common law

- Η αμερικανική νομολογία γνώρισε διακυμάνσεις. Το πρόβλημα τέθηκε καταρχήν στην υπόθεση Swift v. Tyson 1842 η οποία αφορούσε στο ερώτημα αν ο κομιστής συναλλαγματικής, που την είχε αποκτήσει καταβάλλοντας αντάλλαγμα (consideration), μπορούσε να επικαλεστεί ή όχι την εφαρμογή της αρχής της μη προβολής ενστάσεων από τον οφειλέτη. ...

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: η ανυπαρξία common law

....Ο δικαστής Story απάντησε καταφατικά, επικαλούμενος το ομοσπονδιακό κοινό δίκαιο. Παρακάμπτοντας, με άλλα λόγια, το δίκαιο της Πολιτείας της Νέας Υόρκης το οποίο δεν αναγνώριζε την παραπάνω αρχή και το οποίο ήταν εφαρμοστέο σύμφωνα με τους κανόνες συγκρούσεως της Πολιτείας του.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: υπάρχει ομοσπονδιακό common law;

- ✓ Στην υπόθεση *Erie Railroad Corporation v. Topkins* (1938) το ΑΟΔ έβαλε τέρμα στη θεωρία του ομοσπονδιακού common law. Η υπόθεση αφορούσε τον κ. Topkins που περπατούσε στην Πολιτεία της Πενσυλβάνια σ' ένα χωματόδρομο δίπλα στις ράγες του τρένου και ο οποίος τραυματίστηκε όταν πέρασε το τρένο από δίπλα του με ανοιχτή μια από τις πόρτες του. →

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: υπάρχει ομοσπονδιακό common law;

- ✓ Το τρένο ανήκε στην εταιρία Erie Railroad Corporation v. Topkins (1938) η οποία είχε την έδρα της στη Νέα Υόρκη. Ο Topkins άσκησε αγωγή αποζημίωσης εναντίον της εταιρίας στο Νότιο Ομοσπονδιακό Πρωτοδικείο αυτής της Πολιτείας (district court).....

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: υπάρχει ομοσπονδιακό common law;

- Η αρμοδιότητα του ομοσπονδιακού δικαστηρίου δεν γεννούσε κανένα πρόβλημα όπως δεν γεννούσε επίσης πρόβλημα το γεγονός ότι τα εν λόγω δικαστήρια έπρεπε να εφαρμόσουν το δίκαιο του τόπου του αδικήματος δηλαδή το δίκαιο της Πενσυλβάνια. →

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: υπάρχει ομοσπονδιακό common law;

- Η εταιρία Erie Railroad Corporation επικαλέστηκε όμως ότι ελλείψει νομοθετημένου δικαίου θα έπρεπε να εφαρμοστεί η νομολογία αυτής της Πολιτείας σύμφωνα με την οποία ο Torkins δεν έπρεπε να αποζημιωθεί γιατί ήταν ο ίδιος καταπατητής ξένης ιδιοκτησίας (trespasser) γιατί περπατούσε σε ιδιωτικό μονοπάτι χωρίς άδεια του ιδιοκτήτη.

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: Δεν υπάρχει ομοσπονδιακό common law

- Το ομοσπονδιακό πρωτοδικείο και το Ομοσπονδιακό Εφετείο δεν εφάρμοσαν τον κανόνα αυτό και αποζημίωσαν τον Torbins επικαλούμενα το ομοσπονδιακό common law. Το ΑΟΔ αντίθετα δέχτηκε ότι ελλείψει νομοθετημένου δικαίου δεν ήταν δυνατό να παραβλεφθεί το πολιτειακό common law δηλαδή η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Πενσυλβάνια με βάση την οποία ο Torbins ήταν trespasser και δεν έπρεπε να αποζημιωθεί. →

Σχέση ομοσπονδιακού και πολιτειακού δικαίου: Δεν υπάρχει ομοσπονδιακό common law

- Judge Brandeis εκφράζοντας την άποψη της πλειοψηφίας είπε:
- “There is non federal general common law.” Το εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση ανυπαρξίας νομοθετημένου δικαίου είναι η νομολογία της Πολιτείας της οποίας το δίκαιο είναι εφαρμοστέο.

Η εξαίρεση από τον κανόνα της ανυπαρξίας ομοσπονδιακού common law

- Ο κανόνας ότι δεν υπάρχει ομοσπονδιακό κοινο δίκαιο υπόκειται σε εξαιρέσεις ιδίως όταν εφαρμόζεται η αρχή της preemption και γίνεται δεκτό ότι για ένα συγκεκριμένο ζήτημα το ομοσπονδιακό νομοθετημένο δίκαιο έχει καταλάβει όλη τη θεματική με αποτέλεσμα οι πολιτείες να μη μπορούν να νομοθετήσουν. Στις περιπτώσεις αυτές γίνεται δεκτό ότι έχει δημιουργηθεί ένα ομοσπονδιακό κοινο δίκαιο

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

- **Restatement of the Law:** ιδιωτική κωδικοποίηση του αμερικανικού ιδιωτικού δικαίου που υλοποιήθηκε πρωτοβουλία του American Law Institute. Έχουν εκδοθεί 19 Τόμοι στους οποίους εκτίθεται με συστηματικό τρόπο η νομολογία των αμερικανικών δικαστηρίων στους τομείς του δικαίου των συμβάσεων (Law of Contracts), του δικαίου των αδικοπραξιών (Law of Torts) της αντιπροσώπευσης (Agency), των εμπραγμάτων δικαιωμάτων (Law of property), των ασφαλειών (Securities), του αδικαιολόγητου πλουτισμού (Restitution), του δικαίου των Trusts, του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου κ.α.

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

- Amendments
- Uniform Laws
- Διδασκαλία Πανεπιστημίων
- Συγγράμματα -ΘΕΩΡΙΑ
- Πνεύμα των νομικών

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

- Amendments American Law Institute
- Ομοιόμορφοι νόμοι- Uniform Laws National Conference of Commissioners on Uniform State Law
- Κωδικοποιήσεις στην πλειονότητά τους όμως όχι ευρωπαϊκού τύπου. Πρόκειται μάλλον για συλλογές Revised Laws -Consolidated Laws, United States Code Annotated
- Uniform Commerce Code

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

- Επέμβαση του Κογκρέσου και διεύρυνση των ομοσπονδιακών εξουσιών χωρίς αλλαγή του Συντάγματος
- Διδασκαλία Πανεπιστημίων
- Συγγράμματα θεωρία
- Πνεύμα των νομικών

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

Ιδιωτικό Δίκαιο:

- Προσπάθειες ενοποίησης εμπορικού δικαίου. Επιτροπή Carl Llyvellyn
- American Law Institute. Η κωδικοποίηση της νομολογίας μέσω ιδιωτικών συλλογών τα Restatements
- National Conference of Commissioners on Uniform State Law
- Ενιαίος Εμπορικός Κώδικας -Uniform Commerce Code 1952 (400 άρθρα)

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

Ιδιωτικό Δίκαιο:

- Προσπάθειες ενοποίησης εμπορικού δικαίου. Επιτροπή Carl Llyvellyn
- American Law Institute. Η κωδικοποίηση της νομολογίας μέσω ιδιωτικών συλλογών τα Restatements

Η ενότητα αμερικανικού δικαίου

Ιδιωτικό Δίκαιο:

- Ενιαίος Εμπορικός Κώδικας- Uniform Commerce Code 1952 (400 άρθρα)
- Επέμβαση του Κογκρέσου και διεύρυνση της ομοσπονδιακής νομοθετικής εξουσίας

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ιωάννης Γιαννακέλος
Θεσσαλονίκη, Μάιος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

